سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۲، آذر ۱۴۰۲، ۹۱۰-۹۰۹

رفتار خودکشی و پیشگیری از آن: پدیدآمدن افکار خودکشی و برنامه‌ریزی برای اجرا آن

Suicidal Behavior and Its Prevention: Emergence of Suicidal Thoughts and Planning for Its Implementation

محسن رضائیان[۱]

Mohsen Rezaeian

خودکشی یک بحران فردی است که به یک بحران خانوادگی، اجتماعی، و در برخی موارد حتی به یک بحران ملی و یا بین‌المللی، می‌انجامد [۱]. مطالعات موجود نشان می‌دهند که تنها گونه انسان است که دست به خودکشی می‌زند و تا کنون هیچ گونه دیگری مانند انسان، خودکشی نکرده است [۲]. بنابراین، خودکشی یک جنبه فلسفی از زندگی انسان است که نیاز به شناخت دقیق و پیشگیری برنامه‌ریزی شده دارد. از این رو، قصد داریم تا در یک مجموعه به هم پیوسته از مقالات سردبیری، نه تنها نسبت به شناخت دقیق‌تر از این پدیده تلاش نماییم، بلکه بهترین رهیافت‌های مقابله با آن را نیز تشریح کنیم.

شواهد موجود نشان می‌دهند که چنانچه فردی از عهده مشکلات خود چه در بعد جسمی، چه در بعد روانی و چه در ابعاد دیگری نظیر ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی، مانند: اتفاقات ناخوشایند در کودکی، از دست دادن عزیزان، برقراری رابطه با دیگران، ازدواج، تحصیل، شغل و غیره بر نیاید، ممکن است افکار خودکشی در وی، پدیدار گردد [۳]. البته این نکته به آن معنی نیست که هر کس با مشکلی برخوردار کرد که نتوانست آن را حل کند، ضرورتاً افکار خودکشی در وی پدیدار می‌شود. بلکه، عوامل متعدد ژنتیکی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، در این زمینه اثرگذار است.

برای نمونه، برخی افراد از نظر ژنتیکی احتمال ابتلاء بیشتری به افسردگی و استرس دارند و افسردگی و استرس می‌توانند در برخی مواقع، پیش‌زمینه پدید آمدن افکار خودکشی باشند [۴]. همچنین، برخی مذاهب و فرهنگ‌ها مانند اسلام، نگرش سخت‌گیرانه و در عین حال بسیار عاقلانه‌ای نسبت به وقوع رفتار خودکشی دارند. بنابراین، خودکشی در جوامع اسلامی نسبت به سایر جوامع، از میزان‌های بسیار پایین‌تری برخوردار است. این در حالی است که برخی مذاهب و فرهنگ‌های دیگر، مانند بودیسم، نگرش باز و غیر عاقلانه‌ای را نسبت به خودکشی داشته و رخ دادن آن را در برخی مواقع و شرایط، جایز می‌دانند [۵].

چنانچه افکار خودکشی در فرد پدیدار گردد و واکنش مقابله‌ای مؤثری با این افکار از طرف فرد رخ ندهد، مانند این‌که فرد در گرفتن کمک از افراد دارای صلاحیت، اقدام نکند، آن وقت این افکار ممکن است کم‌کم به شکل‌گیری برنامه‌ای برای انجام خودکشی بیانجامد. در این مرحله، فرد به این نکته فکر خواهد کرد که چگونه و کجا می‌تواند جان خود را بگیرد و آماده طراحی برنامه‌ای برای خودکشی خود، خواهد شد [۳].

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.61186/jrums.22.9.909]

در این مرحله نیز، مسائل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی متعددی می‌توانند نقش مثبت و یا منفی خود را ایفاء کنند. نقش مثبت به این معنی که فرد را از چنین طرحی منصرف نمایند و نقش منفی به این معنی که وی را به انجام این کار، ترغیب نمایند. برای مثال، اخباری که در رسانه‌ها پیرامون یک مورد خودکشی منتشر می‌گردند، اگر مطابق با دستورالعمل‌های انتشار اخبار خودکشی به رشته تحریر در نیامده باشند، آن وقت می‌توانند جزئیات یک مورد خودکشی را با دقت شرح دهند و یا اینکه خودکشی فرد را موجه جلوه داده و با بزرگ‌نمایی، به نوعی انجام چنین عملی را توجیه نمایند [۶].

نشر این اخبار و همچنین تأیید فرهنگی خودکشی، به خصوص تأیید فرهنگی برخی از روش‌های خاص مانند خودسوزی، بدون شک به فردی که افکار خودکشی دارد، کمک می‌نماید تا طرحی نسبتاً دقیق و واقعی برای کشتن خود، پایه‌ریزی نماید. اگر همزمان راه‌کارهای مقابله با این برنامه‌ریزی به مرحله اجرا در نیاید، آن وقت، فرد خودکشی‌گرا وارد مراحل خطرناک‌تری می‌گردد که در سخن سردبیری شماره بعد، به آن‌ها اشاره خواهیم نمود.

References

[1] Jason Manning. Suicide: The Social Causes of Self-destruction. University of Virginia Press. 2020.

[2] Preti A. Do animals commit suicide? Does it matter? *Crisis* 2011; 32(1): 1-4.

[3] Blauner SR. How I Stayed Alive When My Brain Was Trying to Kill Me. First William Morrow paperback edition published 2019.

[4] A Roy, D Nielsen, G Rylander, M Sarchiapone, N Segal. Genetics of suicide in depression. *J Clin Psychiatry* 1999: 60 Suppl 2: 12-7; discussion 18-20, 113-6.

[5] Rezaeian M. A Narrative Review on Religion Epidemiology with Emphasis on Suicide Behavior. *JRUMS* 2018; 16 (9): 869-82.

[6] Nabardi M, Vaziri Nejad R, Ahmadi Nia H, Rahmani A, Rezaian M. The Update of the Media Guidelines on the Reporting of Suicide: A Continuing Education Article. *JRUMS* 2020; 19 (8): 833-68.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.61186/jrums.22.9.909]